

Вязіна Ольга Мирославівна, заступник начальника відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Шевченківської районної державної адміністрації в м. Києві

ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ЗА КОШТИ ДЕРЖАВНОГО ЧИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Важливу роль у реалізації державної соціальної політики, вирішенні висунутих завдань відіграє галузь фізичної культури і спорту. Сьогодні Україна намагається реалізувати курс на посилення її ролі. Про впорядкування і визначення тенденцій та механізмів розвитку фізичної культури і спорту в Україні свідчать ряд прийнятих у різні роки законодавчих актів у цій галузі. Так, в першу чергу, надзвичайно важливою в цих процесах є проблема фінансування галузі.

У цілому на проведення заходів з фізичної культури і спорту в Україні з державного бюджету традиційно виділяється 0,3–0,5%, а з місцевих бюджетів – 1–2% від їх видаткової частини, що у 3–4 рази менше відповідних середньоєвропейських показників.

За останнє десятиріччя фізичній культурі та спорту в Україні довелося зіштовхнутися з багатьма різноплановими проблемами, серед яких: відсутність і недосконалість законодавчої бази, невідповідність системи управління спортом принципово новим умовам розвитку сфери, постійна реорганізація державного органу управління у сфері фізичної культури і спорту, відсутність чіткого розмежування функцій між різними державними і суспільними організаціями, недофінансування заходів, економічна криза. На сучасному етапі питання фінансового, матеріально-технічного забезпечення розвитку фізичної культури та спорту залиша-

ється недостатньо вирішеним і потребує всебічного вивчення [3].

Варто погодитися з думкою А. Голуб, що сфера фізичної культури і спорту в Україні фінансується за залишковим принципом, тобто за скороченими нормативами та нормами, що, у свою чергу, негативно відображається і на підготовці резерву спорту вищих досягнень [5].

Проблемним і дискусійним питанням фінансування галузі присвячено ряд праць, у яких висвітлено окремі аспекти цієї проблеми. Удосконалення процесу фінансування спорту вищих досягнень досліджували З. Мухаммат і Д. Гадайчук, масовий спорт для всіх – М. Дутчак, упорядкування фінансових потоків окремих спортивних організацій – О. Іванов, Ю. Іванченко. Також питанням основ розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні приділяють увагу А. Кухтій, І. Гасюк, А. Нестерова та інші.

Аналіз літературних джерел свідчить, що деякі науковці здійснюють умовний розподіл системи фінансування фізичної культури і спорту на чотири підсистеми: комітетська підсистема – фінансування галузі фізичної культури і спорту з державного, місцевого бюджетів і за рахунок коштів соціального страхування; громадсько-відомча підсистема – має змішаний характер фінансування, тобто кошти надходять як і з державного бюджету, так і з відомчих, громадських організацій і закладів; громадсько-комерційна

підсистема здійснює фінансування фізичної культури і спорту через НОК України, національні спортивні федерації, спортивні клуби з видів спорту; комерційна підсистема забезпечує фінансування фізкультурно-спортивної діяльності через організації, установи, підприємства різних форм власності, що займаються підприємницькою діяльністю [3].

І. Гасюк зазначає, що такий розподіл є дещо умовним, зважаючи на існуючу в державі систему фінансування соціально-гуманітарної сфери, адже федерації за видами спорту, НОК України, відомчі і громадські організації, як правило, не мають достатньої кількості грошових коштів, які надходять внаслідок власної господарської діяльності, і тому вони здійснюють підготовку збірних команд, окремих спортсменів за рахунок коштів, що виділяються для цієї мети з державного та місцевих бюджетів [4].

Е. Альошин, В. Хаваліц поділяють державне фінансування спорту в Україні на три рівні: пряме, непряме та децентралізоване.

Пряме фінансування являє собою спільне управління державними фондами держави, його здійснює Міністерство у справах молоді та спорту України.

Непряме фінансування проводить Національний олімпійський комітет, а також інші міністерства, які виділяють частину свого бюджету на спорт. Зокрема, Міністерство освіти і науки України утримує дитячо-юнацькі спортивні школи, виплачує заробітну плату викладачам фізичної культури і спорту, тренерам зі спорту та фінансує професійну підготовку.

Децентралізоване державне фінансування здійснюється органами місцевого самоуправління з обласних бюджетів, міських бюджетів, районних бюджетів у містах, районних бюджетів і селищних та сільських бюджетів [2].

Відповідно до п. 12 ст. 87 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на фізичну культуру і спорт, які включають видатки на:

– державні програми підготовки резерву та складу національних команд та забезпечення їх участі у змаганнях державного і міжнародного значення (утримання центральних спортивних шкіл вищої спортивної майстерності, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України, формування національних команд, проведення навчально-тренувальних зборів і змагань державного значення з традиційних та нетрадиційних видів спорту; підготовка і участь національних збірних команд в олімпійських та параолімпійських іграх, у тому числі фінансова підтримка баз олімпійської підготовки);

– державні програми з інвалідного спорту та реабілітації (центр «Інваспорт», участь у міжнародних змаганнях з інвалідного спорту, навчально-тренувальні збори до них);

– державні програми фізкультурно-спортивної спрямованості [1].

Згідно з п. 6 ст. 89 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, належать видатки на державні програ-

ми розвитку фізичної культури і спорту: утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів (крім шкіл республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення), заходи з фізичної культури і спорту, фінансова підтримка організацій фізкультурно-спортивної спрямованості та спортивних споруд місцевого значення [1].

Згідно зі ст. 47 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фінансування розвитку фізичної культури і спорту здійснюється за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством [8]. Зазначимо, що фінансування фізкультурно-оздоровчої чи фізкультурно-масової діяльності та спорту вищих досягнень проводиться окремо. Законом передбачено заборону щодо використання коштів державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування, а також позабюджетних коштів, спрямованих на фізичну культуру і спорт не за призначенням. Важливо також, що обсяг отриманих коштів із позабюджетних джерел ніяким чином не впливає на обсяг бюджетних асигнувань на фізичну культуру і спорт. Необхідно підкреслити, що в сільській місцевості держава переважно несе витрати на утримання всіх закладів фізкультурно-спортив-

ного призначення, у тому числі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також проведення фізкультурно-спортивних заходів.

Отже, діюча модель фінансування фізичної культури і спорту ґрунтується на тому, що надання населенню фізкультурно-оздоровчих, спортивних послуг здійснюється за рахунок поєднання фінансування з державного і місцевих бюджетів різних рівнів із широким залученням позабюджетних коштів, а саме тих, які надходять у результаті власної діяльності фізкультурно-спортивних споруд, а також коштів населення. Доцільно створити такий план дій, який повинен стати базою для переходу від існуючої ситуації до умов, коли за мінімальних витрат досягається максимальна соціальна та економічна ефективність, забезпечуються доступність і якість основних видів послуг з фізичної культури і спорту для широких верств населення.

Крім того, незважаючи на наявність низки наукових рекомендацій щодо удосконалення фінансового забезпечення фізичної культури, на сьогодні залишаються актуальним питання створення дієвого механізму державного управління у цій сфері, зокрема, розробки конкретного інструментарію проведення ефективної соціальної політики.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page6>.
2. Волошин М. Роль держави у зростанні видатків на розвиток людського капіталу / М. Волошин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>. – Назва з екрану.
3. Гадайчук Д.Л. Стан фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту України та шляхи його вдосконалення / Д.Л. Гадайчук // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 1. – С. 86–88.

4. Гасюк І.Л. Механізми фінансування галузі «фізична культура і спорт» / І.Л. Гасюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2012-4/doc/3/07.pdf>.

5. Голуб А. Шкільні проблеми для дорослих / А. Голуб // Олімпійська арена. – 2006. – № 8. – С. 20–21.

6. Закони України «Про Державний бюджет України на 2009 р.» від 26 грудня 2008 р. № 835-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T080835.html.

7. Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 р.» від 6 грудня 2012 р. № 5515-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T125515.html.

8. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/page3>.

Гураш Віталій Васильович, *головний казначей Управління Державної казначейської служби України у Чортківському районі*

УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

До одних із найбільш проблемних напрямків управлінської діяльності належить управління доходами Державного бюджету України. Нераціонально побудована система доходів бюджету, використання недосконалих методик бюджетного прогнозування, нестабільність законодавства, що здійснює регламентування відносин в бюджетній сфері, великі масштаби ухилення від сплати податків, а також недовиконання планових показників, щодо окремих видів діяльності – всі ці фактори є результатом недостатньо обґрунтованих теоретичних основ управління доходами Державного бюджету. Ще однією причиною є те, що відсутня концепція управління із врахованими особливостями соціально-економічного розвитку країни, завдань та функцій, що повинна виконувати держава відповідно до Конституції, використання неефективної системи контролю та адміністрування. Із вищесказаного випливає, що існує необхідність розвитку теоретичних розробок з питань управління доходами Державного бюджету, науково-

го обґрунтування методики планування, удосконалення адміністрування та контролю. В цьому і полягає актуальність та практична значимість нашого дослідження.

Проблеми управління доходами Державного бюджету досліджували багато вчених та науковців. Зокрема, Дяченко Я. встановив тенденції кінцевого використання наявного доходу й основних характеристик виробництва ВВП, які використано для формування стратегічних напрямів макроекономічної політики [3]. Каленський М. у статті розглядає проблеми формування доходів частини бюджету, проблеми і суперечності функціонування податкової системи держави, обґрунтовує заходи для їхнього розв'язання [4]. Семчик О. досліджує проблему формування доходної частини Державного бюджету України [5].

Певний постійний вплив на формування системи доходів Державного бюджету України мають зміни до бюджетного законодавства, економічний розвиток в країні, адаптації міжнарод-